

Суб'єктивна сторона цього злочину характеризується прямим умислом. Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони створення злочинної організації є мета вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а організації, керівництва чи сприяння зустрічі (сходці) представників злочинних організацій або організованих груп - мета розроблення планів і умов спільного вчинення злочинів, матеріального забезпечення злочинної діяльності чи координації дій об'єднаних злочинних організацій або організованих груп. Мотиви злочину можуть бути різними. У більшості випадків це прагнення до наживи, матеріальної вигоди. Особа, яка створила злочинну організацію з метою вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину, або яка керувала такою організацією, підлягає кримінальній відповідальності не лише за ст. 255, але відповідно до ч. 1 ст. 30 і за всі злочини, вчинені злочинною організацією, якщо вони охоплювалися його умислом. Інші учасники злочинної організації підлягають кримінальній відповідальності за участь у ній, а також за вчинені злочинною організацією злочини, у підготовці або вчиненні яких вони брали участь. У разі вчинення окремими членами злочинної організації злочинів, які не передбачалися (не охоплювалися) цілями злочинної організації і не входили в плани її діяльності, відповідальності за ці злочини підлягають лише особи, які їх вчинили.

Суб'єктом цього злочину може бути будь-яка фізична особа, яка досягла 16-річного віку. Вчинення злочинною організацією злочинів, санкції за які не перевищують 12 років позбавлення волі, охоплюється ст. 255 і не вимагає додаткової кваліфікації. Якщо ж злочинною організацією вчинений злочин, за який передбачене більш суворе покарання, ніж зазначене у ст. 255, такі дії підлягають кваліфікації за сукупністю злочинів - за ст. 255 і за статтею КК, яка передбачає відповідальність за більш тяжкий злочин.

Відповідно до ч. 2 ст. 255 звільняється від кримінальної відповідальності особа, крім організатора чи керівника злочинної організації, за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 255, якщо вона добровільно заявила про створення злочинної організації або участь у ній та активно сприяла її розкриттю. Добровільність заяви про створення злочинної організації, або участь у ній означає вчинення цих дій з різних мотивів, але з власної волі і за усвідомлення об'єктивної можливості і надалі брати участь у ній.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УМИСНОГО ВБИВСТВА, ВЧИНЕНОГО В СТАНІ СИЛЬНОГО ДУШЕВНОГО ХВИЛЮВАННЯ

Сорока К.В. - канд.сент ФПС ННПФЕКП НАРС

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права НАВС Габро О.І.

Конституція України (ст. 27) закріпила головне природне право кожної людини - право на життя: «Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави - захищати життя людини» Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань». Життя є найбільш цінним із благ не лише для людини, а й для українського суспільства у цілому, тому захист життя людини гарантується Конституцією України, а за посягання на життя встановлено найбільш сувору відповідальність – кримінальну.

За даними офіційної статистики, у цілому кількість посягань на життя людини, а також посягань на людину, які ставлять під загрозу її життя, невпинно зростає. Слід підкреслити, що зареєстровані вбивства не відображають реальної кількості цих злочинів оскільки вбивства нерідко маскують під самогубства, а кількість потерпілих у справах про вбивства, як правило статистикою не захоується: одна справа - одичине вбивство, інша - коли вбитими є кілька осіб.

Поряд з відповідальністю за умисні вбивства без обтяжуючих і пом'якшуючих обставин (ч. 1 ст. 115 Кримінального кодексу України (далі КК України)) та при обтяжуючих обставинах (ч. 2 ст. 115 КК України), чинний КК

передбачає відповідальність за умисні вбивства пом'якшуючих обставинах: умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання (ст. 116 КК України), умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (ст. 117 КК України), умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця (ст. 118 КК України).

Очевидним є те, що кримінально-правова характеристика умисних вбивств при пом'якшуючих обставинах, як інститут кримінального права, є не новим і містить достатню кількість теоретично-наукових напрацювань. Водночас окремі питання залишаються недостатньо дослідженими або до цього часу є дискусійними, внаслідок чого спостерігається неоднозначне тлумачення тих чи інших правових норм, і тому виникає необхідність їх поглибленого дослідження.

У кримінальному праві злочин, вчинений у стані сильного душевного хвилювання вважається менш суспільно небезпечним, ніж аналогічні злочини, які вчиняються у звичайному, «нормальному» стані. Цей підхід законодавця відображений в санкціях відповідних статей кримінального закону. Однак, не будь який афектований злочин відноситься до злочину з привілейованим складом, а лише такий, який прямо передбачений в законі. При цьому мається на увазі не взагалі стан хвилювання, а сильне душевне хвилювання.

У доктрині кримінального права прийнято вважати, що терміну «сильне душевне хвилювання» відповідає прийнятий у психології термін «афект». Однак ці поняття у процесі розвитку кримінального права і психології набули дещо різного змісту. Це обумовлено тим, що традиційно поняття «сильне душевне хвилювання» і «афект», хоча і розглядалися, як близькі, але не вважалися тотожними. Вперше пропозиції щодо зміни формулювання закону, який передбачав відповідальність за злочин, вчинений в стані афекту, були внесені до КК Росії. Пропонувалось замість поняття «сильне душевне хвилювання, що раптово виникло...» використовувати термін «афект», оскільки лише стан афекту у сукупності з неправомірними діями потерплого може виступати в якості пом'якшуючої відповідальності обставини. З цього приводу були висловлені заперечення. На думку деяких вчених, в законі краще мати розгорнуте і всім зрозуміле формулювання.

У КК РФ 1996 р. введено поняття «афект» (ст.107), поряд з поняттям «сильне душевне хвилювання». Таким чином, поняття «Афект» і «сильне душевне хвилювання» російськими законодавцями розглядаються, як абсолютно тотожні.

У літературі розглядалося питання про необхідність проведення судової експертизи для визначення сильного душевного хвилювання яке виникло раптово. Були висловлені різні думки. Одні автори пропонували проводити судово-психологічну експертизу, інші – комплексну психологічно-психіатричну експертизу. На практиці зустрічаються випадки призначення судово-психіатричної експертизи.

Хто ж встановлює стан афекту: суд чи психолог? Що служить підставою видалення привілейованого складу? Як вже зазначалось, стан сильного душевного хвилювання, що раптово виник, це особливий емоційний стан психіки здорової людини, з цієї точки зору, гадається, є правильною думка тих авторів, які висловлюються за призначення у таких випадках судово-психологічної, а не судово-психіатричної експертизи, яка досліджує хворобливий стан психіки. Що стосується пропозиції про призначення комплексною психологічно-психіатричної експертизи, то вона доцільна лише у тих випадках, коли необхідно відмежувати фізіологічний і патологічний афекти. Слушна з цього приводу думка С.В. Бородіна, який вважає, що призначати таку експертизу у всіх випадках для встановлення фізіологічного афекту немає ніякої необхідності. Разом з тим, слід підкреслити, що межі компетенції експерта-психолога обмежені з'ясуванням наявності чи відсутності стану фізіологічного афекту. Дослідження психологів підтверджують принципову можливість обгрунтованої відповіді на це питання. Висновок експертизи є лише констатацією того, що винний в момент вчинення злочину знаходився в стані

сильного душевного хвилювання. Однак цей висновок не вирішує питання про наявність-відсутність складу афектованого злочину.

Питання про раптовість виникнення сильного душевного хвилювання експерт-психолог вирішувати не може, бо це оціночна категорія, і при вирішенні питання, чи було сильне душевне хвилювання особою таким, що раптово виникло, суд повинен виходити із сукупності конкретних обставин справи.

Таким чином, стан сильного душевного хвилювання за своїм змістом значно ширший від змісту поняття «фізіологічний афект», оскільки фізіологічний афект - суто медичний термін і досліджувати його самостійно у юридичному аспекті некоректно.

ДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВА ОСОБИ НА ПРАВИЛЬНУ КВАЛІФІКАЦІЮ КОРИСЛИВИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОСТИ ВЛАСНОСТІ: БАЗА ДАНИХ ЯК РІЗНОВИД СХОВИЩА

Монастирський І.І., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри кримінально-правових дисциплін ННПП НАВС Жук І.В.

Питання кваліфікації злочинів у кримінальному праві має чи не найбільше значення, оскільки саме завдяки правильній оцінці діянь забезпечується справедливе покарання винних, реалізуються основоположні принципи та мета кримінального закону у цілому. У контексті сказаного хочемо звернути увагу на проблему визначення в кримінальному праві поняття та змісту «сховища» як конструктивної ознаки корисливих злочинів проти власності.

Насамперед слід зазначити, що Кримінальний кодекс України визначення сховища не містить, однак деякі тлумачення цього терміну надаються Пленумом Верховного Суду України. Так, у Постанові Пленуму «Про судову практику у справах про злочини проти власності» від 06.11.2009 р. № 10 вказано: «Під сховищем слід розуміти певне місце чи територію, відведені для постійного чи тимчасового зберігання матеріальних цінностей, які мають засоби охорони від доступу до них сторонніх осіб (огорожа, наявність охоронця, сигналізація тощо), а також залізничні цистерни, контейнери, рефрижератори, подібні сховища тощо». Як бачимо, дане визначення є досить загальним і не деталізує ознаки об'єктів, які можуть бути віднесені до сховища, що у свою чергу, зумовлює неодностайність думок серед правників з цього приводу. Однак з наведеного можна зробити висновок, що для визнання певного об'єкту сховищем він має відповідати наступним ознакам: 1) це конкретна споруда, пристрій, де може бути сховане майно, або територія, на якій воно може бути розміщене; 2) наявність засобів охорони від доступу до цього об'єкту сторонніх осіб.

Так, більшість дослідників до сховищ зазвичай відносять сейф, пристрій для зберігання жетонів, клітку для зберігання будматеріалів, захищену територію, цистерни, контейнери і рефрижератори. Такий перелік сховищ на протязі багатьох років залишався сталим, а тому на сьогодні є зрозумілим і не викликає заперечень. Однак сучасний етап соціально-економічного розвитку, наявність новітніх досягнень науки і техніки вимагають перегляду багатьох позицій. В першу чергу це стосується сфери цифрової інформації, яка хоча є відносно новим явищем, однак на сьогодні охопила майже кожен частину людського буття, зокрема і відносини власності. Так, прояви науково-технічного прогресу зумовили специфічні механізми запису і збереження інформації, у тому числі, у сфері банківських послуг.

На сьогодні саме комп'ютерна інформація зазвичай містить дані, якими визначаються права осіб на належне ім майно. Зокрема, в таких базах даних кредитно-фінансових установ розміщується як інформація про володільця, так фактично і саме його «майно», приміром безготівкові кошти. Щодо правового статусу такого «майна» то в науковій літературі зустрічаються різні точки зору. Ми погоджуємося з думкою В. Кузнецова який вважає що коли певна інформація розглядається як матеріальна цінність, тоді застосування